

מסכת סנהדרין פרק א'

22. ב, יא - א, א

(זמן, נשיא, צריך, גדי. סימן)

תנו רבנן:

יא, א "אין מעברין את השנה אלא במזומנין לה. מעשה ברבן גמליאל שאמר: השכימו לי שבעה לעלייה, השכים ומצא שמונה. אמר: מי הוא שעלה שלא ברשות ירד! עמד שמואל הקטן ואמר: אני הוא שעליתי שלא ברשות, ולא לעבר השנה עלי, אלא ללמוד הלכה למעשה הוצרכתי. אמר לו: שב בני, שב. ראויים כל השנים כולן להתעבר על ידך, אלא אמרו חכמים: אין מעברין את השנה אלא במזומנין לה"

ולא שמואל הקטן הנה, אלא איניש אחריןא, ומחמת פיסופא הוא דעבד.

כי הא דתיב רבי וקא דריש, והריח ריח שום, אמר: מי שאכל שום נצא. עמד רבי חניא ונצא, עמדו כולן ונצאו. בשחר מצאו רבי שמעון ברבי לרבי חניא, אמר ליה: אתה הוא שציערת לאבא? אמר לו: לא תהא כזאת בישראל!

ורבי חניא מהיכא גמיר לה?

מרבי מאיר.

דתניא:

"מעשה באשה אחת שבאתה לבית מדרשו של רבי מאיר. אמרה לו: רבי, אחד מכם, קדשני בביאה, עמד רבי מאיר וכתב לה גט פרישות, ונתן לה, עמדו כתבו כולם ונתנו לה."

ורבי מאיר מהיכא גמיר לה?

משמואל הקטן.

ושמואל הקטן מהיכא גמיר לה?

משכניה בן יחיאל,

דכתיב: "וישן שכניה בן יחיאל מבני עולם ויאמר לעזרא: אנוזנו מעלנו באלהינו ונשב נשים זכריות מעמי הארץ, ועתה יש מקוה לישראל על זאת" (עזרא י, ב),

ושכניה בן יחיאל מהיכא גמיר לה?

מיהושע,

דכתיב: "ויאמר ה' אל יהושע:

קם לך למה זה אתה נפל על פניך, זוטא ישראל" (יהושע ז, יא-י), אמר לפניו: רבוננו של עולם, מי חטא? אמר לו: וכי דילטור אני לך? הטל גורלות.

ואיבעית אימא:

תנו רבנן:

"משמתו נביאים האחרונים חגי זכריה ומלאכי נסתלקה רוח הקודש מישראל, ואף על פי כן היו משתמשין בבת קול. פעם אחת היו מסובין בעליית בית גוריה ביריחו ונתנה עליהם בת קול מן השמים: יש כאן אחד שראוי שתשרה עליו שכנינה כמשה רבינו, אלא שאין דורו זכאי לכך. נתנו חכמים את עיניהם בהלל הזקן, וכשמת אמרו עליו: הי חסיד, הי עניו, תלמידו של עזרא!

שוב פעם אחת היו מסובין בעליה ביבנה, ונתנה עליהם בת קול מן השמים: יש כאן אחד שראוי שתשרה עליו שכנינה, אלא שאין דורו זכאי לכך, נתנו חכמים את עיניהם בשמואל הקטן, וכשמת אמרו עליו: הי חסיד, הי עניו, תלמידו של הלל. אף הוא אמר בשעת מיתתו

שמעון ושמעאל – לחרבא
וחברוהי – לקטלא
ושאר עמא – לביזא,
ועקו סגיאן עתידן למיתי על עלמא.

ועל רבי¹ יחודה בן בבא בקשו לומר בן, אלא שנטרפה שעה, שאין מספידין על הרוגי מלכות."

¹ ע"פ כתב"י, תוספתא ומקבילות.

תנו רבנן :

"אין מעברין את השנה אלא אם כן ירצה נשיא.
ומעשה ברבן גמליאל שהלך ליטול רשות אצל הגמון אחד שבסוריא,
ושהה לבוא, ועיברו את השנה,
על מנת שירצה רבן גמליאל.
וכשבא רבן גמליאל ואמר: "רוצה אני" נמצאת שנה מעוברת."

תנו רבנן :

"אין מעברין את השנה אלא אם כן היתה צריכה:
מפני הדרכים, ומפני הגשרים, ומפני תנורי פסחים,
ומפני גליות ישראל שנקקרו ממקומן ועדיין לא הגיעו.
אבל לא מפני השלג, ולא מפני הציעה,
ולא מפני גליות ישראל שלא עקרו ממקומן."

תנו רבנן :

"אין מעברין את השנה לא מפני הגדיים ולא מפני הטלאים,
ולא מפני הגוזלות שלא פירחו,
אבל עושין אותן סעד לשנה."

כיצד?

רבי ינאי אומר משום רבן שמעון בן גמליאל :
מהודעין אנחנו לכוון דגוזלייא רכיכין ואימריא דערקין,
וזימנא דאביבא, לא מטא,
ושפרת מילתא באנפאי, ואוסיפית על שתא דא תלתין יומין.

מיתבי :

"כמה עיבור השנה?

שלושים יום.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: חדש".

אמר רב פפא :

רצו חדש, רצו שלשים יום.

יא,ב

תא חזי מאי איכא בין איתקיפאי קדמאי לעינוונתי בתראי.

דתניא :

"מעשה ברבן גמליאל שהיה יושב על גב מעלה בחר הבית,
והיה יוחנן סופר הלז עומד לפניו, ושליש איגרות חתוכות לפניו מונחות.
אמר לו: טול איגרתא חדא וכתוב:
לאחנא בני גלילאה עילאה, ולאחנא בני גלילאה תתאה, שלומכון יסגא!
מהודעין אנחנו לכוון דזמן ביעורא מטא,
לאפרושי מעשרא ממעטנא דזיתא.
וטול איגרתא חדא וכתוב:
לאחנא בני דרומא, שלומכון יסגא!
מהודעין אנחנו לכוון דזמן ביעורא מטא, לאפרושי מעשרא מעזמרי שיבליא
וטול איגרתא חדא וכתוב:
לאחנא בני גלזותא בבבל, ולאחנא דבמדי, ולשאר כל גלזותא דישראל,
שלומכון יסגא לעלם!
מהודעין אנחנו לכוון דגוזלייא רכיכין, ואימריא ערקין, וזמנא דאביבא לא מטא,
ושפרא מילתא באנפאי ובאנפי חבריי, ואוסיפית על שתא דא יומין תלתין".

דילמא בתר דעברוהו.

תנו רבנן :

"על שלשה דברים מעברין את השנה:
על האביב, ועל פירות האילן, ועל התקופה.
על שנים מהן – מעברין,
ועל אחד מהן – אין מעברין,
ובזמן שאביב אחד מהן הכל שמחין,
רבן שמעון בן גמליאל אומר:
על התקופה".

איבעיא להו:
על התקופה שמחין,
או על התקופה מעברין?

תיקו.

תנו רבנן :

"על שלשה ארצות מעברין את השנה:
יהודה, ועבר הירדן, ונגליל.
על שתיים מהן מעברין,
ועל אחת מהן אין מעברין.
ובזמן שיהודה אחת מהן הכל שמחין,
שאין עומר בא אלא מיהודה".

תנו רבנן :

"אין מעברין את השנים אלא ביהודה,
ואם עיברה בנגליל מעוברת.
העיד חנניה איש אונו: אם עיברה בנגליל אינה מעוברת".

אמר רבי יהודה בריה דרבי שמעון בן פזי:
מאי טעמא דחנניה איש אונו?

אמר קרא: "לשכנו תדרשו ובאת שמה" (דברים יב, ה),
כל דרישה שאתה דורש, לא יהיו אלא בשכנו של מקום.

תנו רבנן :

"אין מעברין את השנה אלא ביום,
ואם עיברה בלילה אינה מעוברת.
ואין מקדשין את החדש אלא ביום,
ואם קידשוהו בלילה אינו מקודש".

אמר רבי אבא:
מאי קרא?

"תקעו בחדש עומר בכסה ליום זמנו" (תהלים פא, ד),

אינהו חג שחודש, מתכסה בו?
הני אומר: זה ראש השנה,

וכתיב: "כי זוק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב" (תהלים פא, ה),
מה משפט ביום, אף קידוש החדש ביום.